

Vírusové ochorenie Ebola – Informácia pre cestujúcich

Čo je Ebola?

Ebola je zriedkavé, ale veľmi závažné ochorenie spôsobené vírusom Ebola, ktoré často končí smrťou.

Ochorenie sa prenáša priamym kontaktom s krvou alebo inými telesnými tekutinami (napr. sliny, moč) živých alebo mŕtvych nakazených ľudí. Prenos sa môže uskutočniť aj nechráneným pohlavným stykom s uzdravenými pacientmi, a to aj niekoľko týždňov po ich uzdravení.

Človek sa môže nakaziť aj priamym kontaktom s krvou alebo telesnými tekutinami živých či uhynutých voľne žijúcich zvierat, ako opice, lesné antilopy alebo netopiere.

Vírus Eboly sa neprenáša vzduchom, ako napríklad chrípka.

Ochorenie sa klinicky prejavuje po dvoch až 21 dňoch od vystavenia vírusu náhlým nástupom horúčky, bolesťami svalov, slabosťou, bolesťami hlavy a hrdla.

V ďalšom štádiu sa ochorenie prejavuje zvracaním, hnačkami, vyrážkami a poruchami funkcie pečene a obličiek. U niektorých pacientov môže dôjsť k vnútornému a vonkajšiemu krvácaniu a zlyhaniu viacerých orgánov.

Pre samotné ochorenie neexistuje očkovacia látka ani liečba.

Riziko nakazenia vírusom Eboly a jeho prevencia

Aj keď žijete alebo cestujete do postihnutých oblastí, riziko infekcie vírusom Eboly je veľmi nízke, pokiaľ nie ste priamo vystavení telesným tekutinám mŕtvych alebo živých nakazených osôb alebo zvierat. Kontakt s telesnými tekutinami zahŕňa aj nechránený pohlavný styk s uzdraveným pacientom, a to aj niekoľko týždňov po ich uzdravení.

Ochorenie sa neprenáša bežným kontaktom na verejnosti s ľuďmi, ktorí nejavia známky ochorenia. Vírusom Eboly sa rovnako nenakazíte pri manipulácii s peniazmi alebo potravinami, či plávaním v bazéne. Neprenášajú ho ani komáre.

Vírus Eboly účinne zabíja mydlo, bielidlá, slnečné svetlo alebo sušenie. Zničí ho aj vypranie šatstva kontaminovaného tekutinami v práčke. Na vysušených povrchoch alebo povrchoch vystavených slnečnému žiareniu prežije vírus len krátky čas.

Epidémia Eboly v roku 2014

Momentálne prebieha epidémia Eboly v **Guinei** a **Libérii**. Osoby, ktoré sa vyskytujú alebo sa chystajú navštíviť postihnuté oblasti, by sa mali riadiť nasledovnými odporúčaniami.

Odporúčania pre cestujúcich do Guinei alebo Libérie

Riziko vystavenia vírusu Eboly je pre návštevníkov veľmi nízke. Nasledujúce preventívne opatrenia by však mali eliminovať riziko nakazenia:

- vyhýbajte sa priamemu kontaktu s krvou a telesnými tekutinami pacientov alebo mŕtvych osôb a s predmetmi, ktoré môžu byť kontaminované;
- vyhýbajte sa priamemu kontaktu s voľne žijúcimi zvieratami a nekonzumujte ich mäso („bush meat“);
- vyhýbajte sa nechránenému pohlavnému styku.

Odporúčania pre cestujúcich, ktorí sa vracajú z Guinei alebo Libérie

Riziko, že ste boli vystavení vírusu Eboly je veľmi nízke. Dôležité je však dodržiavať nasledovné odporúčania.

Ak sa u Vás v období niekoľkých týždňov po návrate objaví horúčka, nevysvetliteľná únava, hnačky alebo iné závažné príznaky:

- **vyhľadajte okamžite lekársku starostlivosť a informujte lekára o Vašej cestovateľskej anamnéze;** symptómy môžu predstavovať akúkoľvek infekciu ako napríklad maláriu, ktorá vyžaduje okamžitú liečbu.

Ak ste boli priamo vystavení telesným tekutinám mŕtvych alebo živých nakazených osôb alebo zvierat, vrátane nechráneného pohlavného styku s vyliečeným pacientom:

- **vyhľadajte okamžite lekársku starostlivosť a informujte lekára o Vašej cestovateľskej anamnéze,**
- **pred návštevou telefonicky kontaktujte zdravotnícke zariadenie;** aby sa zdravotnícky personál mohol pred prijatím vybaviť vhodnými ochrannými pomôckami ešte pred Vaším prijatím do zariadenia.

Najčastejšie otázky a odpovede súvisiace s vírusovým ochorením Ebola

1. Aké sú klinické príznaky vírusového ochorenia Ebola?

Ebola je ťažké akútne vírusové ochorenie človeka a pravdepodobne aj opíc. U ľudí vyvoláva akútnu hemoragickú horúčku. Vyznačuje sa vysokou nákazlivosťou.

Ochorenie začína náhle vysokou teplotou, bolesťami hrudníka a brucha, zvracaním a vodnatými hnačkami. Približne 5. deň od začiatku ochorenia sa objavujú na koži červené vyrážky. Vzniká bolestivý zápal hrtanu, suchý kašeľ, bolesti svalov a kĺbov. V dôsledku častých hnačiek a zvracania dochádza k extrémnej dehydratácii. Koncom prvého týždňa ochorenia u väčšiny prípadov dochádza ku krvácaniu, ktoré sa prejavuje krvavými hnačkami, vykašľávaním a zvracaním krvi, podkožnými krvnými výronmi, krvácaním z ďasien a z nosa. Niekedy môže prísť k ožltnutiu. Chorí, následkom značnej straty krvi v šoku, v priebehu druhého týždňa ochorenia umierajú. Smrtnosť dosahuje 50 %. Niekedy však môže ochorenie prebiehať ľahšie, iba ako chrípke podobné ochorenie. Inkubačný čas je 2 - 21 dní. Liečba ochorenia je len symptomatická.

2. Je reálna šanca, aby sa Ebola rozšírila na územie Slovenskej republiky?

Riziko rozšírenia Eboly v Slovenskej republike je málo pravdepodobné. Teoreticky ho môže na územie SR importovať osoba, ktorá by sa nakazila v oblasti, kde sa šíri epidémia a takáto osoba príde na Slovensko.

Pri ceste do postihnutých oblastí je riziko infekcie vírusom Eboly veľmi nízke, pokiaľ nie je osoba priamo vystavená telesným tekutinám mŕtvych alebo živých nakazených osôb alebo zvierat. Prenos sa môže uskutočniť aj nechráneným pohlavným stykom s uzdravenými pacientmi, nedostatočne sterilizovanými injekčnými striekačkami a ihlami, kontaktom s krvou alebo telesnými tekutinami živých alebo uhynutých voľne žijúcich zvierat, ako opice, lesné antilopy alebo netopiere. Vzhľadom na nie vždy dostatočné zabezpečenie hygienických opatrení v zdravotníckych zariadeniach v oblastiach výskytu Eboly, môže byť riziko infekcie pre cestovateľov, ktorí by vyhľadali z akéhokoľvek dôvodu lekársku starostlivosť v takomto zdravotníckom zariadení.

3. Je Slovenská republika pripravená na to, ak by sa u nás objavil výskyt vírusového ochorenia Ebola?

V prípade, ak by sa ochorenie Ebola vyskytlo na Slovensku, chorý by bol hospitalizovaný a izolovaný na Klinike infekčnej a geografickej medicíny. Ide o špecializované pracovisko, ktoré sa zaoberá infekčnými ochoreniami vrátane importovaných nákaz a je vybavené špeciálnou podtlakovou jednotkou pre hospitalizáciu pacientov s vysoko virulentnými nákazami. Ochorenie by bolo v súlade s Medzinárodnými zdravotnými predpismi hlásené do Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) a Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC), vyhľadali by sa osoby, ktoré boli v kontakte s chorým na Ebolu.

4. Má Úrad verejného zdravotníctva SR informácie o ľuďoch - Slovákoch, ktorí sa pohybujú – alebo išli do postihnutej oblasti?

Úrad verejného zdravotníctva SR nemá informácie o občanoch Slovenskej republiky, ktorí sa pohybujú v postihnutých oblastiach. Avšak v prípade, ak by slovenský občan ochorel, Úrad verejného zdravotníctva SR vykoná kompletne epidemiologické vyšetrenie vrátane kontaktovania osôb, s ktorými chorý prišiel do kontaktu a informovania ostatných členských štátov v prípade, že by kontakty chorého slovenského občana pochádzali z iných krajín.

5. Čo majú ľudia robiť, ak by mali podozrenie, že s takýmto pacientom/ktorý navštívil rizikové krajiny/ prišli do kontaktu, respektíve ich blízky má podobné príznaky?

V prípade, ak niekto príde do kontaktu s takouto osobou, je potrebné sledovať zdravotný stav a v prípade objavenia sa príznakov ochorenia kontaktovať lekársku starostlivosť a informovať lekára o tom, že bol v kontakte s cestujúcim, ktorý sa vrátil z postihnutých oblastí.

Osoby, ktoré boli v úzkom kontakte s chorým sa podrobujú zvýšenému zdravotnému dozoru po dobu troch týždňov od posledného styku s chorým.

6. Platí pre občanov SR, ktorí prišli zo západnej Afriky povinnosť dodržať 3- týždňovú karanténu?

Inkubačný čas ochorenia je 2 - 21 dní. Nebezpečenstvo spočíva aj v tom, že sa u nakazenej osoby nemusia ihneď prejaviť príznaky ochorenia. Preto Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC) odporúča poučiť všetkých cestujúcich prichádzajúcich z postihnutých oblastí, aby monitorovali svoj zdravotný stav. Ak sa v období niekoľkých týždňov po návrate objaví horúčka, nevysvetliteľná únava, hnačky, bolesti hrdla, kašeľ alebo iné závažné príznaky, je potrebné kontaktovať svojho ošetrojúceho lekára a informovať ho o cestovateľskej anamnéze. Slovenská republika nemá priame letecké spojenie s postihnutými oblasťami.

7. Monitoruje Úrad verejného zdravotníctva SR situáciu?

Úrad verejného zdravotníctva SR priebežne monitoruje situáciu v súvislosti s epidémiou Eboly. Riziko rozšírenia Eboly v Slovenskej republike je málo pravdepodobné. Ebolu teoreticky môže na územie SR importovať osoba, ktorá sa nakazí v oblasti, kde prebieha epidémia. Úrad verejného zdravotníctva SR informuje verejnosť prostredníctvom svojej webovej stránky a tiež odpovedá na otázky médií. Úrad verejného zdravotníctva SR sleduje situáciu aj na základe informácií zverejňovaných Európskym centrom pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC).

Svetová zdravotnícka organizácia vydala odporúčania pre cestujúcich do krajín s výskytom Eboly (najmä vyhýbať sa priamemu kontaktu s pacientmi, a s ich telesnými tekutinami, s voľne žijúcimi zvieratami, konzumácie mäsa divoko žijúcich zvierat a vyhýbať sa nechránenému pohlavnému styku). Štáty Európskej únie epidemiologickú situáciu monitorujú a prípadné opatrenia sa budú prijímať na základe vývoja epidemiologickej situácie.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR vydalo v súvislosti s epidémiou Eboly odporúčanie pre cestovateľov, ktoré je uverejnené na webovej stránke <http://www.foreign.gov.sk/>.